

Су-03 Бр./Нр. 346/24
10 10 2024 год. / в.
СКОПЈЕ / ШКУР

ЗАКЛУЧОЦИ
ОД РАБОТНАТА СРЕДБА
НА ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
И ЧЕТИРИТЕ АПЕЛАЦИОНИ СУДОВИ

На ден 19.06.2024 година беше одржана работна средба¹ на Врховниот суд на Република Северна Македонија со четирите апелациони судови и Врховниот суд на Република Северна Македонија.

Целта на работната средба беше донесување на заклучоци по претходно утврдени правни прашања за кои постоеше потреба да бидат разгледани на ниво на четирите апелациони судови, заедно со Врховниот суд на Република Северна Македонија.

По разгледувањето на правните прашања од страна на судиите на Врховниот суд на Република Северна Македонија и судиите на четирите апелациони судови кои беа предмет на дискусија на Работната средба, беа усвоени заклучоци од граѓанската и кривичната област.

Во прилог на овој документ, Заклучоците од Работната средба се објавуваат на веб страницата на Врховниот суд на Република Северна Македонија и се доставени до четирите апелациони судови: Апелациониот суд Скопје, Апелациониот суд Битола, Апелациониот суд Штип и Апелациониот суд Гостивар.

---

¹Техничката и логистичката поддршка за одржување на работната средба беше овозможена од страна на Коалиција „Сите за правично судење“ во рамки на проектот „Подобрување на учеството на засегнатите страни во процесот на реформи во правосудството“ со финансиска поддршка од Амбасадата на САД во Република Северна Македонија.

ЗАКЛУЧОЦИ ОД ГРАЃАНСКАТА ОБЛАСТ

ЗАКЛУЧОК бр. 1

Трошоците во постапката за надомест на експроприрана недвижност се определуваат согласно член 8 став 7 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите.

Врховниот суд на Република Северна Македонија да се обрати до Адвокатската комора за измени и дополнување на Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, во однос на прецизно утврдување на висината на надоместокот за адвокатите во овие предмети.

Образложение

На работна средба на судиите од четирите апелациони судови и Врховниот суд на Република Северна Македонија одржана во Скопје на ден 19.06.2024 година, беше разгледано правното прашање поставено од Апелациониот суд Скопје, дали во постапките за определување на правичен надомест за експроприрана недвижност, трошоците на постапката треба да се одмеруваат на основица од 7.000,00 денари согласно член 8 точка 7 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, или пак основицата за одмерување на трошоците треба да претставува висината на досудениот правичен надоместок како парично побарување кое е предмет на вонпарничната постапка.

Апелациониот суд Скопје посочи на постоење на различна судска практика по однос на досудувањето на трошоците на постапката во предметите во кои во вонпарнична постапка судот одлучува по предлог за определување на надоместок за експроприрана недвижност.

Според едно мислење, трошоците на постапката се одмеруваат на основицата определена согласно членот 8, глава I, точка 7 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, со оглед дека се работи за вонпарнична постапка.

Според второто мислење, во вонпарничната постапка во која се одлучува само и единствено за определување на висина на надомест за експроприрана недвижност, се работи за парично побарување, поради што основица за

одмерување на трошоците треба да преставува висината на досудениот правичен надоместок како паричен надоместок.

Со оглед на утврдената потреба за вооедначување на судската практика, судиите расправајќи по конкретното правно прашање, го донесоа заклучокот поради следните причини:

Согласно член 8, глава I, точка 7 од Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, за работните спорови и вонпарничните постапки, наградата изнесува 7.000,00 денари.

Согласно член 248 став 1 од Законот за вонпарнична постапка, трошоците на постапката за определување на надоместок за експроприрана недвижност судот ги определува сразмерно на успехот на учесниците во постапката, а според став 2, кога учесниците се спогодиле за надоместокот на експроприраната недвижност, трошоците паѓаат на товар на корисникот на експропријацијата.

Постапката за определување надомест за експроприрана недвижност не е спорна постапка. Во таа постапка може вредноста на експроприраното земјиште да не е во сразмерна висина со трошоците кои ги побаруваат адвокатите за застапување како полномошници на странката. Меѓутоа, независно од таквата состојба, несомнено е дека трошоците во вонпарнична постапка, вклучувајќи ја и постапката за надомест на експроприрана недвижност, се јасно регулирани во Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите. Воедно, определувањето надоместокот за експроприраната недвижност е составен дел на целата постапка за експропријација, независно што со него се определува паричен износ. Поради тоа судот нема основ да се впушта во определување колкава ќе биде наградата на адвокатите во овие спорови во зависност од висината на паричното побарување побарано како надомест на експроприрана недвижност во вонпарнична постапка, кога е тоа регулирано во напред спомената Тарифа.

По однос на несразмерната висина на трошоците на постапката со досудениот износ кој може да биде многу понизок, потребно е да се направат изменувања и дополнувања на Тарифата за награда и надоместок на трошоците за работа на адвокатите, поради што Врховниот суд на Република Северна Македонија ќе се обрати до Адвокатска комора на Република Северна Македонија.

**Работна средба на
на Врховниот суд на
Република Северна Македонија
и четирите апелациони судови**

ЗАКЛУЧОК бр. 2

Приговорот против решение со кој е издаден нотарски платен налог кој не содржи адвокатски потпис и печат, се смета како приговор поднесен од овластено лице согласно член 6 и член 13 од Европската конвенција за човековите права.

Образложение

На работна средба на судиите од четирите апелациони судови и Врховниот суд на Република Северна Македонија одржана во Скопје на ден 19.06.2024 година, беше разгледано правното прашање поставено од Апелациониот суд Битола и Апелациониот суд Скопје, дали приговорот кој е поднесен против решение со кој е издаден нотарски платен налог и кој не содржи адвокатски потпис и печат, треба да се отфрли како приговор поднесен од неовластено лице.

Правната дилема која се постави пред судовите е дали првостепените судови при приемот на приговор против платен налог кој не е составен од адвокат и не содржи адвокатски печат и потпис, се обврзани да постапуваат исклучиво согласно членот 68 став 2 од Законот за нотаријат в.в со член 428-а од Законот за парничната постапка, без притоа да се земат во предвид правните сваќања на Европскиот суд за човекови права изразени во пресудата Китановска и Барбуловски против Северна Македонија.

Судиите расправајќи по поставеното правно прашање, го утврдија заклучокот поради следните причини:

Согласно член 68 став 2 од Законот за нотаријатот, предлог за издавање на решение за нотарски платен налог врз основа на веродостојна исправа, приговорот против решението со кое е издаден нотарски платен налог или по однос на одлуката за трошоците, приговорот против решението на нотарот со кое се отфрла предлогот како неуреден, предлогот за укинување на потврдата на правосилност и извршност, приговорот против решението на нотарот за укинување на потврдата за правосилност и извршност, приговорот против одлуката на нотарот со која се одбива предлогот за укинување на потврдата на правосилност и извршност, жалбата против решението на судот, задолжително ги составува адвокат и содржат адвокатски печат и потпис, освен доколку доверител е Република Македонија.

Согласно член 428-а став 1 од Законот за парничната постапка, по приговор на решението за издавање на нотарски платен налог, одлучува надлежниот основен суд согласно одредбите на овој закон. Според ставот 2, по приемот на приговорот поднесен против решението за издавање на нотарски платен налог, нотарот е должен предметот со сите списи да го достави до надлежниот основен суд во рок три дена. Во ставот 3 од истиот член, определено е дека ненавремените, нецелосните или недозволените приговори на нотарскиот платен налог ќе ги отфрли судијата поединец, односно претседателот на советот без одржување на рочиште.

Согласно член 18 став 4 од Законот за судовите, кога судот смета дека примената на законот во конкретниот случај е во спротивност со одредбите на меѓународен договор ратификуван во согласност со Уставот ќе ги примени одредбите од меѓународниот договор, под услов тие да можат директно да се применат. Според став 5, судот во конкретните случаи непосредно ги применува конечните и извршни одлуки на Европскиот суд за човекови права, на Меѓународниот казнен суд или на друг суд, чијашто надлежност ја признава Република Северна Македонија. Во ставот 6 е предвидено дека судот при одлучувањето е должен да ги применува ставовите изразени во конечни пресуди на Европскиот суд за човекови права

Согласно член 6 од Европската конвенција за човекови права, секој, при определување на неговите граѓанските права и обврски или кога е кривично гонет, има право на правично и јавно судење во разумен рок, пред независен и непристрасен трибунал основан со закон. Пресудите ќе се изрекуваат јавно, но печатот и јавноста може да се исклучат во дел или во целиот тек на постапката поради заштита на моралот, јавниот ред или националната безбедност на едно демократско општество, потоа, кога заштитата на интересите на малолетен престапник или приватниот живот на странките во постапката тоа го наложува, или кога судот го смета тоа за стриктно неопходно, кога постојат посебни околности, при кои јавноста на постапката би можела да им наштети на интересите на правдата.

Согласно член 13 од Конвенцијата, секој, чии права и слободи определени во Конвенцијата се повредени ќе има ефективен лек пред домашните органи, без оглед на тоа што повредата била сторена од лица кои вршеле службена должност.

Согласно член 46, став 1 од Европската конвенција за човекови права, високите договорни страни се обврзуваат да ја почитуваат финалната пресуда на Судот во секој од случаите во кои тие се странки.

Европскиот суд за човекови права во случајот Китановска и Барбуловски против Северна Македонија (Апликации бр.53030/19 и 31378/20), донел пресуда во која утврдил повреда на правото за пристап до суд во смисла на членот 6 став 1 од ЕКЧП, поради тоа што на апликантката не и била дадена можност самостојно да се брани пред првостепениот суд во предмет кој бил едноставен и повторувачки.

Судовите судат и своите одлуки ги засноваат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

Со членот 18 став 4 се уредува начинот на постапување на судот кога тој ќе смета дека примената на законот е во спротивност со одредбите на меѓународен договор ратификуван во согласност со Уставот.

Во членот 18 став 5 и 6 од Законот за судовите е предвидена обврска за домашните судови да ги применуваат конечните и извршните одлуки на Европскиот суд за човекови права кој суди врз основа на Европската конвенција за човекови права и нејзините протоколи, додека во членот 46 од Европската конвенција е предвидена обврска на државата за почитување на финална пресуда на Судот во секој од случаите во кои тие се странки.

Од сето погоре наведено, неспорно произлегува дека приговорот против решението со кое е издаден нотарски платен налог кој не содржи адвокатски потпис и печат се смета како приговор поднесен од овластено лице согласно член 6 и член 13 од Европската конвенција за човековите права.

**Работна средба на
на Врховниот суд на
Република Северна Македонија
и четирите апелациони судови**

ЗАКЛУЧОК бр. 3

Спроведувањето на запирање на постапката за извршување поради застареност на извршна исправа не е законски регулирано во одредбите на Законот за извршување и Законот за облигационите односи.

Врховниот суд на Република Северна Македонија ќе поднесе иницијатива за измена на Законот за извршување и Законот за облигационите односи кои се однесуваат на горенаведените одредби.

Образложение

На ден 19.06.2024 година во Скопје се одржа работна средба на судиите од четирите апелациони судови и Врховниот суд на Република Северна Македонија на која беше расправано правното прашање поставено од Апелациониот суд Битола, дали застареност на постапката за извршување во смисла на одредбите од Законот за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи (Службен весник на РСМ број 154 од 20 јули 2023 година), е основ за запирање на постапката за извршување.

Судиите расправајќи по поставеното правно прашање, го утврдија заклучокот поради следните причини:

Согласно член 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи (Службен весник на РСМ број 154 од 20 јули 2023 година), членот 368 се менува и гласи: „(1) Сите побарувања што се утврдени со правосилна судска одлука или со одлука на друг надлежен орган или со порамнување пред суд или пред друг надлежен орган, застаруваат за пет години, од моментот на нивната извршност, како и побарувањата за кои во согласност со законот се предвидува пократок рок за застареност. (2) Сите повремени побарувања, коишто произлегуваат од одлуки или порамнувања предвидени во ставот 1 на овој член и достасуваат во иднина, застаруваат во рокот предвиден за застареност на повремени побарувања. (3) Застареноста на правосилна судска одлука или со одлука на друг надлежен орган, или со порамнување пред суд или пред друг надлежен орган прекинува со поднесување барање за извршување пред надлежен извршител, при што почнува да тече одново застареноста, која во извршната постапка трае десет години од моментот на поднесеното барање за извршување“.

Согласно член 86 став 1 од Законот за извршување, странката, учесникот или трето лице кое што смета дека извршителот при извршувањето постапувал

незаконито, или пак пропуштил да преземе определено законско дејствие, може да поднесе приговор до основниот суд на чие подрачје извршувањето, или пак дел од него, се спроведува. Согласно став 5, судот, донесува решение по приговорот во рокот определен во ставот 4 на овој член, без оглед на тоа дали спротивната странка навремено дала одговор по приговорот или пак изјавила дека истиот не го оспорува. Во ставот 6 е определено дека со решението од ставот 5 на овој член приговорот може да се отфрли, одбие или усвои. Ставот 7 предвидува дека судот со решението со кое го усвојува приговорот, ги утврдува сторените незаконитости и ги става вон сила преземените извршни дејствија, или пак го утврдува пропуштањето за преземање на определено законско дејствие. Во ставот 8 е предвидено дека судот со решението не може да го запре извршувањето, ниту да го задолжува извршителот да презема извршни дејствија.

Според член 93 став 1 од истиот закон, покрај другите случаи предвидени во овој закон, извршителот ќе го запре извршувањето по службена должност и ако: извршната исправа е правосилно укината, преиначена, поништена или ставена вон сила, односно ако потврдата за извршност е укината; во случаи кога извршителот е изземен од натамошното извршување; доверителот побарал одлагање повеќе од два пати.

По донесување на Законот за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи од 20 јули 2023 година, во судовите беа оформени предмети по приговори за незаконитости при спроведување на извршувањето во врска со барањата на должниците за запирање на извршувањето поради застареност.

Извршителите постапувајќи по барањата на должниците за запирање на извршувањето поради застареност, согласно одредбата од член 93 од Законот за извршување немаат законски основ да го запрат извршувањето бидејќи застареност во текот на извршувањето поради траење подолго од 10 години од моментот на поднесеното барање за извршување не е предвидена како законска причина и основ поради која извршителот е должен да го запре извршувањето.

Исто така приговорот на должникот за незаконитости при спроведување на извршувањето поради застареност, не се однесува на конкретно извршно дејствие на извршителот, ниту поради тоа што извршителот пропуштил да преземе определено законско дејствие, кое дејствие извршителот бил должен да го преземе во извршувањето кое трае 10 години со примена на член 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи.

Во конкретната правна ситуација, недостасуваат одредби во Законот за извршување кои би предвиделе, кое законско дејствие е должен да го преземе извршителот кој спроведува извршување кое трае 10 години од моментот на поднесеното барање за извршување, кој ќе може да се повика на застареност во извршувањето и каков акт ќе издаде извршителот. Воедно, законодавецот во членот

2 став 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи не определил што ќе се случува со извршувањата кои траат подолго од 10 години од моментот на поднесување на барањето за извршување. Од тие причини, судот нема законски основ според кој може по приговор на должникот кој се повикал на застареност на извршувањето согласно измените, да донесе одлука со која ќе го запре извршувањето.

Поради напред наведеното, следуваше заклучокот дека не постои законски основ за постапување на судовите и извршителите по барање за запирање на извршувањето поради застареност како и потреба да се поднесе иницијатива за изменување и дополнување на одредбите од Законот за извршување и Законот за облигационите односи кои се однесуваат на конкретната правна ситуација.

**Работна средба на
на Врховниот суд на
Република Северна Македонија
и четирите апелациони судови**

ЗАКЛУЧОЦИ ОД КРИВИЧНАТА ОБЛАСТ

ЗАКЛУЧОК бр. 4

Во прекршочна постапка, при водење на скратена постапка, доколку обвинетиот се јави на испитување за проверка на наводите во поднесеното барање за поведување на прекршочна постапка, судот може да донесе првостепена одлука без одржување на претрес, а за ден на донесување на одлуката ќе се смета денот кога е превземено последното дејствие.

Образложение

На одржаната работна средна на 19.06.2024 година на Врховниот суд на Република Северна Македонија со судиите од четирите апелациони судови во Република Северна Македонија како спорно, поставено беше следното правно прашање: „Во прекршочната постапка, при водење на скратена постапка, доколку обвинетиот се јави на испитување заради проверка на наводите во поднесеното барање за поведување на прекршочна постапка, дали судот може да донесе првостепена одлука без одржување на претрес, а доколку може, на кој ден би се сметало дека е донесена одлуката?“

Согласно член 104 од Законот за прекршоците, скратена постапка се води кога во барањето за поведување на прекршочна постапка се содржани сите факти и докази врз основа на кои судот може да одлучи без присуство на странка, кога барањето за поведување на постапката се заснова на јавни исправи издадени од надлежни јавни органи и кога сторителот е затечен при извршување на прекршокот од страна на овластено службено лице. Во скратена постапка, судот одлучува без испитување на сторителот кога тој е уредно повикан, а не се јави и не достави доказ за оправдана спреченост да се јави пред судот.

Член 105 од Законот за прекршоците предвидува дека доколку обвинетиот се јави на испитување заради проверка на наводите во поднесеното барање за поведување на прекршочна постапка, судот може да повика и на записник да сослуша сведоци и вештаци.

Согласно член 108 од истиот закон, судот што ја води прекршочната постапка ќе определи усмен претрес, ако тоа е потребно за разјаснување на фактичката состојба. На претресот се повикуваат подносителот на барањето за поведување на прекршочна постапка, обвинетиот, неговиот бранител и сведокот, а по потреба лицето што го констатирало прекршокот, оштетениот и вештакот.

Согласно важечките законски одредби, судот е должен во текот на скратената постапка да ги применува сите одредби од Законот за прекршоците кои важат за редовната прекршочна постапка, притоа водејќи сметка за исклучоците кои се пропишани со истиот закон, а се со цел поедноставување на постапувањето.

Од наведеното произлегува дека присуството на обвинетиот не е нужно за водење на прекршочната постапка. Но, нелогично би било денот кога обвинетиот се јавил на покана на судот и бил сослушан пред судот заради проверка на наводите во поднесеното барање за поведување на прекршочна постапка, да се смета за ден кога е донесена одлуката, ако понатаму судот, како што предвидел законодавецот, да може да превзема дејствија односно да може да повикува и на записник да сослушува сведоци и вештаци во насока на правилно утврдување на фактичката состојба.

**Работна средба на
на Врховниот суд на
Република Северна Македонија
и четирите апелациони судови**

ЗАКЛУЧОК бр. 5

Изземањето на сите судии од судот од постапување во предмет кога странка во кривичната постапка е вработен во истиот суд кој не е судија, треба да се прави по исклучок, во зависност од околностите за секој поединечен случај, и само тогаш кога би можела да биде доведена под сомневање неговата непристрасност при постапувањето и одлучувањето.

Образложение

На одржаната работна средна на 19.06.2024 година на Врховниот суд на Република Северна Македонија со судиите од четирите апелациони судови во Република Северна Македонија како спорно, поставено беше следното правно прашање: „Дали сите судии треба да се изземат од постапувањето во предмет кога странка во кривичната постапка е вработен во истиот суд кој не е судија?“

Согласно член 33 став 1 од Законот за кривичната постапка, судија или судија - поротник не смее да врши судиска должност, ако: е оштетен со кривичното дело; обвинетиот, неговиот бранител, тужителот, оштетениот, неговиот законски застапник или полномошник, му е брачен, односно вонбрачен другар или роднина по крв во права линија до кој и да е степен, во странична линија до четврти степен, а по сватовство до втор степен; со обвинетиот, неговиот бранител, тужителот или со оштетениот е во однос на старател, лице под старателство, посвоител, посвоенник, хранител или храненик; во истиот кривичен предмет учествувал како судија на претходна постапка, учествувал во испитувањето на обвинението пред главната расправа, или учествувал во постапката како тужител, бранител, законски застапник или полномошник на оштетениот, односно на тужителот, или е испитан како сведок или како вештак и во истиот предмет учествувал во донесувањето на одлуката на понискиот суд или ако во истиот предмет учествувал во донесувањето на одлуката која се побива со жалбата..

Во ставот 2 од истиот член е предвидено дека судија или судија поротник може да биде изземен од вршење на судиската должност покрај случаите наведени во ставот 1 на овој член, ако постојат околности кои предизвикуваат сомневање во неговата пристраност.

Од содржината на поставеното правно прашање произлегува дека истото е поставено за случаи кога се работи за незадолжително изземање од постапување на судија во кривична постапка, поради што и погоре цитираната законска одредба од член 33 став 2 од Законот за кривичната постапка не треба да биде прифатена

како задолжителен начин на работа и судиите да се изземаат во сите предмети каде како странка би се јавил вработен во истиот суд, кој не е судија.

Напротив, изземањето треба да биде по исклучок, во зависност од околностите за секој поединечен случај, и само тогаш кога би можела да биде доведена под сомневање неговата непристрасност при постапувањето и одлучувањето.

Во контекст на наведеното е и судската пракса на Европскиот суд за човекови права, според која постоењето на непристрасност на судијата мора да биде утврдено според субјективен и објективен тест, односно мора да се има предвид личното убедување и однесување на одреден судија, во смисла дали судијата имал какви било лични предрасуди или пристрасност во дадениот случај, но и да се утврди дали судот и неговиот состав, понудиле доволно гаранции за да се исклучи секое легитимно сомневање во однос на неговата непристрасност. (Феј против Австрија, пресуда од 24 февруари 1993 година, Серија А бр.255 §28 и 30, број 339558/96, ECHR 2000-XII; Межнарич против Хрватска број 71615/01 од 15.07.2005 година; Pullar против Обединетото Кралство, пресуда од 10 јуни 1996 година, Извештаи на пресуди и одлуки 1996-III, страна 794, §38).

**Работна средба на
на Врховниот суд на
Република Северна Македонија
и четирите апелациони судови**

ЗАКЛУЧОК бр. 6

Оштетениот во текот на постапката може да учествува само во истражната постапка, додека на главната расправа може да предлага докази само во однос на имотно правното барање.

Образложение

На одржаната работна средна на 19.06.2024 година на Врховниот суд на Република Северна Македонија со судиите од четирите апелациони судови во Република Северна Македонија како спорно, поставено беше следното правно прашање: „Дали на главна расправа пред првостепениот суд, оштетениот има право да предлага докази, да им поставува прашања на обвинетиот, сведоците, на вештаците, да изнесува забелешки и објасненија во поглед на нивните искази да дава други изјави и да ставаат други предлози исто како и странките во постапката или тоа може да го прави само во однос на неговото имотно правно барање?“

Во член 57 од Законот за кривичната постапка, таксативно се наведени правата кои ги има оштетениот во кривичната постапка и тоа: да биде запознаен со своите права; да го употребува својот јазик и писмо и право на помош од преведувач, односно толкувач доколку не го разбира јазикот на кој се води постапката; да стави предлог за остварување на имотноправното барање; да има полномошник; да укажува на факти и да предлага докази; да присуствува на доказно рочиште; да присуствува на главната расправа и да учествува во доказната постапка, како и да се произнесе по имотноправното побарување и по кривично правниот настан; по завршување на истражната постапка да ги разгледа списите и предметите што служат како доказ; да поднесе жалба под условите предвидени со овој закон; да поднесе предлог за гонење и приватна тужба согласно со одредбите на Кривичниот законик; да биде известен за преземање или за секое откажување од кривично гонење од страна на јавниот обвинител; да изјави жалба до повисокиот јавен обвинител против одлуката на јавниот обвинител со која тој се откажува од кривично гонење, под условите предвидени со овој закон; да побара враќање во поранешна состојба; да му се почитува правото на приватност и да учествува во постапката за медијација на начин и под услови определени со овој закон.

Согласно член 64 став 1 од Законот за кривичната постапка, оштетениот и приватниот тужител имаат право во текот на постапката да укажат на сите факти и да предложат докази што се од важност за утврдување на кривичната одговорност

и имотнoправното барање. Додека во ставот 2 од истиот член е предвидено дека на главната расправа тие имаат право да предлагаат докази, да им поставуваат прашања на обвинетиот, на сведоците и на вештаците, да изнесуваат забелешки и објасненија во поглед на нивните искази да даваат други изјави и да ставаат други предлози.

Од погорецитираните законски одредби произлегува дека оштетениот во текот на постапката може да учествува и да предлага докази што се од важност за утврдување на кривичната одговорност само во текот на истражната постапка. Во истражната постапка оштетениот преку јавниот обвинител може да предлага докази кои подоцна би биле изведени на главната расправа.

Но, доколку би се прифатило дека оштетениот може да предлага докази и на главна расправа, во тој случај би можело да се дојде до ситуација кога би бил нарушен принципот на еднаквост на оружјата на странките во постапката, со оглед дека би имало двајца овластени тужители и одбраната би се соочила со две теории на случај. На главната расправа, оштетениот се изјаснува само за имотно правното побарување, поради што и може да предлага докази само во однос на имотно правното побарување.

Од друга страна, законодавецот предвидел дека сите докази, јавниот обвинител и одбраната ги предлагаат во листата на докази, која се приложува на почетокот на главната расправа. Во текот на главната расправа, странките нови докази може да предложат евентуално во дополнение на доказната постапка, под услов да се однесуваат на нови околности кои настанале во текот на постапката.

Оттука, ако законодавецот предвидел ограничување на странките во поглед на предлагањето на нови докази во текот на главната расправа, не може да се прифати за дозволено оштетениот, кој не е странка во постапката, да предлага докази на главна расправа.

Во контекст на наведеното е и тоа што согласно важечките законски одредби, оштетениот има право на жалба против пресудата само во поглед на имотно правното побарување кога истото е досудено, како и во однос на трошоците на кривичната постапка, но не и по однос на кривичната одговорност на обвинетиот.

**Работна средба на
на Врховниот суд на
Република Северна Македонија
и четирите апелациони судови**

ЗАКЛУЧОК бр. 7

Како ден на прием на предметот во судот од кој се сметаат роковите за застареност за водење на постапката спрема детето, се смета денот на приемот на Барањето за поведување на подготвителна постапка спрема детето во судот

Образложение

На одржаната работна средба на 19.06.2024 година, на Врховниот суд на Република Северна Македонија со судиите на четирите апелациони судови во Република Северна Македонија, како спорно поставено беше следното правно прашање: „Согласно одредбите од Законот за правда на децата од кој ден се смета дека започнува на тече рокот на застареноста на водењето на постапката во предметите против деца? Дали како ден на приемот на предметот во судот, од кој започнуваат да течат роковите за застареност на водењето на постапката спрема детето, се смета денот кога судот го примил Барањето за поведување на подготвителна постапка спрема детето или роковите се сметаат од денот кога судот го примил Предлогот за примена на санкцијата према детето?“.

Согласно член 92 став 2 од Законот за правда на децата постапката кон деца е итна кога се работи за дејство што со закон е предвидено како кривично дело и, по правило, не може да трае подолго од една година од денот на приемот на предметот во судот до донесување на првостепена одлука, освен за дејства коишто со закон се предвидени како кривични дела за кои е утврдена казна затвор од најмалку четири години, кога постапката не може да трае подолго од една година и шест месеци од денот на приемот на предметот во судот до донесување првостепена одлука или кога се работи за дејство што со закон е предвидено како прекршок, постапката не може да трае подолго од девет месеци од денот на приемот на предметот во судот до донесување првостепена одлука.

Цитираната законска одредба е доволно јасна. Постапката во предметите против деца е итна и не може да трае повеќе од една односно една година и шест месеци од приемот на предметите во судот.

Предметот против дете во судот се формира по поднесено барање за поведување на подготвително рочиште, поради што и рокот за застареност треба да тече од денот на приемот на ова барање во судот.

Во контекст на наведеното, во предвид треба да се имаат и можните решенија во оваа фаза на постапката, улогата на јавниот обвинител и судот, предвидените рокови на застареност, особено специфичноста на оваа постапка и нејзината итност, со оглед дека како сторител се јавува дете.

**Работна средба на
на Врховниот суд на
Република Северна Македонија
и четирите апелациони судови**

ЗАКЛУЧОК бр. 8

Оддавањето на уживање на наркотични дроги и психотропни супстанции на јавно место се смета за сторен прекршок против јавниот ред и мир, при што мора да биде утврдено времето и местото на сторување на прекршокот.

Образложение

На одржаната работна средба на 19.06.2024 година, на Врховниот суд на Република Северна Македонија со судиите на четирите апелациони судови во Република Северна Македонија, како спорно поставено беше следното правно прашање: „Дали за да има осудителна пресуда по барање за поведување на прекршочна постапка заради прекршок по член 20 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир е доволно да се утврди само дека обвинетиот има метаболити од наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори во организмот (што укажува на можно уживање на истите) или е потребно да се утврди дали тоа уживање е сторено на јавно место, при што да се утврди и времето на истото?“.

Согласно член 20 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир, кој се оддава на уживање на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори ќе му се изрече глоба во износ од 100 до 250 евра во денарска противвредност.

Согласно член 2 од истиот закон, прекршок против јавниот ред и мир врши секој кој со своето однесување или постапка го нарушува мирот, работата или вообичаениот начин на живеење ги омаловажува, понижува и навредува граѓаните, на јавно место ја загрозува нивната безбедност или создава несигурност, го оневозможува непреченото движење на граѓаните на јавни места или го нарушува остварувањето на нивните права и обврски, ја попречува работата и извршувањето на надлежностите на државните органи и други институции кои вршат јавни овластувања, или вршењето на дејностите на правните лица или на друг начин го нарушува јавниот ред и мир.

Согласно член 3 од законот, под јавно место, се смета местото на кое е слободен пристапот на неопределен број лица без какви и да било услови (улица, училишта, плоштади, патишта, излетнички места, пристаништа, чекални, угостителски, трговски и занаетчиски дукани и слично) или под определени услови (спортски стадиони и игралишта, средства за јавен превоз, кино сали, театарски и концертни сали, изложбени простории, градини и слично), како и други места кои во определено време служат за вакви намени (земјишта или простории во кои се

одржуваат јавни собири, приредби, натпревари и слично). Ќе се смета дека прекршок од овој закон е извршен на јавно место и кога дејствието е сторено на место кое во смисла на ставот 1 од овој член не се смета за јавно место, ако тоа е достапно на поглед од јавно место (балкон, тераса, дрво, столбиште, скапила и слично) или ако последицата настапила на јавно место.

Согласно член 2 став 1 од Законот за прекршоците, за прекршокот и прекршочната одговорност соодветно се применуваат одредбите од општиот дел на Кривичниот законик.

Во член 7 од Кривичниот законик, пак е предвидено дека за кривично дело се смета противправно дело што со закон е определено како кривично дело и чии обележја се определени со закон.

Наспроти оваа одредба од член 7 од Кривичниот законик, во пракса се случува да биде поднесено и барање за поведување на прекршочна постапка и да биде донесена одлука, иако недостасувале сите обележја на прекршочното дело односно во конкретниот случај во барањето не биле наведени времето и местото на уживање на наркотичната дрога како елементи на делото туку само било наведено дека при извршена контрола на метаболити во организмот на обвинетиот било утврдено нивно присуство.

Доколку биде прифатено ваквото постапување, произлегува дека полицискиот службеник ќе може да изрече прекршочен налог за сторен прекршок по член 20 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир и тогаш кога уживањето на метаболитите би било на нејавно место односно во приватен простор. Во тој случај, не би бил исполнет условот за прекршочна одговорност како што предвидува член 20 од Законот за прекршоците против јавниот ред и мир со оглед дека прекршокот не бил сторен на јавно место за да биде санкциониран.

**Работна средба на
на Врховниот суд на
Република Северна Македонија
и четирите апелациони судови**